ZEITUNGSDRU(

Рік II. ч. (...)п. Неділя 30. березня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Бльокада Анґлії загострюється

БЕРЛІН, 29. III. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

Також і вчора німецьке летунство продовжувало свої дії проти анґлійських кораблів. Біля південно-західнього побережжя **Валії** 3 німецькі боеві літаки заатакували сильно озброений ворожий конвой, затопили 3 торговельні кораблі, загальної містоти **15.000 тон,** ушкодили бомбами 4 кораблі зі згаданого конвою та один корабель на морі поблизу побережжя Валії.

Впродовж дня стежні літаки атакували бомбами портові, фабричні й залізничі обєкти в кількох містах південної **Анґлії.**

Вночі ворог налітав слабими летунськими силами на терен західньої Німеччини. Декілька розривних і запальних бомб у кількох місцевостях спричинили шкоди тільки серед мешкальних будинків. Між цивільним населенням кілька осіб вбитих і ранених.

Підчас німецької атаки на конвойований транспорт біля побережжя Валії особливо відзначився капітан **Мілер,** що проводив летунськими одиницями, як заступник команданта ґрупи. У спадному леті він особисто знищив 3 ворожі торговельні кораблі.

Німецький воєнний комунікат з 27. III. згадував про летунську атаку на одно промислове заведення британського летунського промислу. Згадану атаку перевів один німецький боевий літак, під проводом поручника **фон Фельда,** як команданта, і фельдфеблів **Шенгофера, Янопса і Рібіца.** Згаданий літак перевів геройський спадний лет із незвичайними успіхами.

Вчора ворог втратив 6 літаків, з цього 3 машини минулої ночі, коли намагався налетіти на західню Німеччину. Німецькі нічні ловецькі літаки та протилетунська оборона зістрілили 3 ворожі машини. Пропав один німецький літак.

Хорвати й білгородські події

БРАТИСЛАВА, 29. III. — Загребський кореспондент щоденника „Ґардіста" повідомляє, що хорватський нарід дальше стоїть за тим, щоби вдержувати **дружні взаємини з Німеччиною** і звязок з великодержавами нового порядку. Без огляду на те, які зміни не зайшли би в Білгороді, вони не всилі змінити становища хорватів.

Кн. Павло виїхав за кордон

БІЛГОРОД, 29. III. — Згідно з останніми вістками, б. реґент Югославії **князь Павло** покинув у пятницю вночі Білгород та виїхав разом з родиною за кордон. Білгородські щоденники подали ту вістку в незвичайно сензаційний спосіб і є тієї думки, що князь Павло виїхав добровільно.

—o—

Подвиг італійської фльоти

РИМ, 29. III. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

На **грецькому** фронті артилерійська діяльність.

Італійські летунські ескадри бомбардували у спадних летах ворожі становища й маґазини.

Вночі з 25. на 26. III. італійські воєнні кораблі вдерлися до заливу **Суда** на **Креті,** заатакували там ворожі воєнні й вантажні кораблі та завдали ворогові важкі втрати. **Один ворожий воєнний корабель затонув.**

Анґлійські літаки бомбардували кілька італійських баз на **Еґейському морі.** Поранено кілька осіб.

Після 6-тижневих безперервних і кривавих боїв ворожі відділи здобули **Керен.** Бій іде далі в безпосередньому сусідстві тієї місцевости. В районі **Гаррару** італійські війська покинули Ґаррар, щоб оминути бомбардування цієї місцевости. Італійські літаки обкидали розривними бомбами багато ворожих самоходів на схід від цього міста, обстрілюючи їх також скорострілами.

Відвидини мін. Матсуоки в Римі

РИМ, 29. III. — Японський мін. закорд. справ Матсуока приїде в понеділок в год. 6-тій ранком на німецько-італійську границю в Бреннері. Там японського гостя зустріне делеґація італійського міністерства закордонних справ. У Римі на залізничому двірці Остія привітають мін. Матсуоку мін. Чіяно, Серена, державні підсекретарі всіх трьох родів армії й ґубернатор Риму.

—o—

Французи стрілятимуть вразі спроб конфіскувати їхні кораблі

ЖЕНЕВА, 29. III. — Як повідомляють французькі щоденники з Мадриду, французький пароплав, навантажений какаом, кавою, бананами й тютюном, є тепер у дорозі до Касаблянки у французькому Мароку. Цей пароплав пливе під охороною французьких кораблів, що мають наказ вразі анґлійських спроб сконфіскувати цей корабель, ставити збройний опір.

—o—

Завсіди чогось учитися

Краків, 28. березня 1941.

Народи, як і окремі люди, всякого і добра і лиха зазнають, всяке переживають. Нема народу у світі, який у довговічній своїй історії не записував би періодів світлости й упадку, тріюмфу та приниження, панування та пригнічення. І чим старші народи, тим більше повинні мати пережитого досвіду за собою, тим більш повинні бути загартовані, зрівноважені, просто самим життям навчені. Бо вся фільософія національно-громадського життя полягає у тому, щоб завсіди, у кожній ситуації, у добрі і злі, у свому щасті й нещасті, чогось нового вчитися та завсіди щось нове докидати до скарбниці своїх прикмет вдачі, духа, традиції.

Є два найбільші вчителі народів: 1) сусідські народи, з якими доля судила жити за межею, за межу битися і через межу миритися, та 2) власні успіхи і невдачі. Для самих себе непомітно народи страшенно швидко проймаються рисками, прикметами для їхніх сусідів. Здебільша це називається „культурні впливи"', „асиміляційний натиск сильніших сусідів" і т. п. пояснення, чи виправдання факту, що народи, які навіть найбільш своїх сусідів не люблять, чи з ними століттями ворогували — може підсвідомо і проти власної волі переймались їхніми чи то прикметами, чи хибами. Коли було чого справді доброго навчитися від сусіда, то перемагали ті добрі науки, коли ж сам сусід грішив зловісними для нього гріхами — вони виявлялись дуже заразливі. Чехи і хорвати, які жили у найближчому й найдовшому культурно-політичному сусідстві й тіснішому господарському звязку з німецьким світом, виявляють ту солідність, впертість у праці, ощадність та почуття реалізму, що їх годі знайти в інших славян, що жили й від ґерманського і романського світа здалека, підлягали впливам евразійських вітрів та варилися у власному сосі, маючи мінімальні можливості взаємно від себе навчитися справді великих мудростей.

Коли дивимося на пройдений український шлях бодай у цьому вже столітті, то вражає нас факт, як мало українці хотіли в різних, вагітних у дужі пориви й приземні невдачі періодах останніх сорока літ — учитися: на власних помилках та на добрих і поганих стрінках вдачі й політики своїх національно-політичних ворогів. Одночасно підпадали — може несвідомо та здебільша нині обурюючись на цей замет — під впливи тієї не тільки чужої, але собі ворожої чужинецької культури та переймалися саме цілою низкою для отих противників питоменних — хиб. Просимо нам вибачити, що не ставимо всіх крапок над »і«: просимо перевірити цю нашу тезу у власних міркуваннях, переходячи у думці різні прикмети та хиби, прикметні українським історичним противникам, і порівняти їх з різними проявами українського життя в останньому 40-літті, але по нинішні дні включно

Сьогодні ми знову опинилися на одному з частих і численних закрутів рідної історії. Який він довгий — Бог один відає. Але при всій мряці, якою він закутаний, одно в ньому ясне: він знову дає нам знамениту нагоду багато дечого навчитися. Чи маємо знову прогайнувати той час? Чи маємо знову варитися у сосі власних, направду в історичній перспективі дрібних, малих і маловажних суперечок за здебільша наскрізь абстрактні, у нинішній дійсності практично безвартісні тези, коли річ іде не про гурти, табори й доктрини, лише про націю, — чи маємо засклеплюватися у ніби гордій, але справді бідній „блискучій ізоляції" та зацитькувати себе фразами про стільки то десятків міліонів рахуючий нарід, який з фаталістичним автоматизмом „мусить" добути те, чого ніхто нікому не думає дарувати? Чи маємо віддаватись лише споминам минулого, окутаних атмосферою самохвальби, та фразами про майбутнє, з дуже імлистим уявленням, хто саме й як те майбутнє буде здобувати та чого треба, щоб його зберегти, без небезпеки чергового провалу?!

Кілька днів тому помістили ми заклик одного відомого українського діяча-культурника: „Учітеся німецької мови!" Ніби мала справа, від якої ще не залежить спасення рідного краю, а проте по суті велика річ: бо це ж по суті заклик користати з нагоди нинішнього історичного закруту, щоб навчитися того, що нині актуальне, потрібне, конечне і що напевне пригодиться у будуччині. Бо, ясна річ, вчитися треба не тільки німецької мови: вивчитися треба всього того, чого можемо навчитися у безпосередній зустрічі з німецьким світом. Вчитися мусимо передумуючи недавне минуле — катастрофальні помилки поляків та помилки всіх тих, що довели до нинішньої хуртовини. Вчитися треба поважними студіями над III. Німеччиною та всіми ділянками її національно-державного життя, особливо над пізнанням способу думання, вдачі й поведінки німців, з якими вперше в історії стрічаємося так близько віч-у-віч.

Чи це значить — переймати все від німців? Ні один німецький патріот напевне собі того не бажає. Річ не в тім, щоб переставати бути собою, але щоб на прикладі чужих та на власному досвіді позбутися своїх поганих рисок, кореґувати свою вдачу й добувати тієї зрілости, що її можна осягнути тільки критицизмом і самокритицизмом, гіркою наукою та дорогою ціною. Дорогу ціну ми вже нераз заплатили. Чи колись перед прийдешніми поколіннями зможемо ми, нинішнє покоління і „старих" і „молодих", похвалитися, що ми справді не змарнували нагоди, яку нам дала сучасна европейська війна?!

Українці і словаки

(Розмова з д-ром Дудашем, жупаном у Пряшеві)

Нижче містимо цікаву розмову українського діяча з найвищим представником словацької державної влади на території Словаччини, заселеній українцями. Приємно почути слова, які дозволяють сподіватися, що вже невдовзі наші брати по тому боці Карпат дістануть кращі можливости національного розвитку, що безумовно причиниться до консолідації внутрішніх відносин у Словаччині та вийде на добро обом словянським народам: українському і словацькому.

Редакція.

Як нашим читачам відомо, у теперішній Словаччині, а саме на Пряшівщині, живе значне число українського населення, що замешкує там компактну територію здовж кордонів з Ґен. Ґубернаторством. У Словаччині досі ще не вирішене й не впорядковане орґанізаційне життя українського населення. Досі ще не дозволено українцям видавати часопис у рідній мові, як також не вирішено ще питання української громадської орґанізації для українського населення у Словаччині. У тих справах звернувся автор цих рядків до найвищого офіційного представника, що стоїть в безпосередньому звязку з українським населенням, а саме до пряшівського жупана д-ра Дудаша з деякими запитами, на які жупан зволив дати відповідь. Ось хід цієї розмови:

— Пане Жупане, яке є офіційне Ваше становище до орґанізаційних домагань українського населення і чи словацькі урядові чинники визнають, або чи задумують визнати українську національну ґрупу в границях Словаччини, як окрему орґанізаційну одиницю в дусі словацького конституційного закону?

— На це питання тяжко відповісти зразу й цілком спрецизовано. Однак можу проголосити наш позитивний підхід до ваших орґанізаційних змагань і саме існування української національної ґрупи ми вповні визнаємо. Однак вирішити це питання досить тяжко. Ми би раді це питання чимскорше і то позитивно розвязати, але багато дечого є тому на перешкоді. Ми готові подати руку до співпраці й порозуміння дійсним представникам українського населення, що мають на оці інтереси української національної ґрупи і внутрішньої консолідації нашої держави. Ціла та справа вимагала деякої кристалізації і студій, тому її вирішення трохи протяглося, але маю надію, що всі спірні питання будуть скоро вирішені, знайдеться певна лінія і представники української національної ґрупи зможуть остаточно перебрати в свої руки керму своїх справ. Це лежить в інтересі й нашої держави, що засадничо ставиться проти спроб денаціоналізації. Ми не хочемо нікого переслідувати за його релігію, чи національність і нашим ідеалом є міжнаціональна гармонія в границях нашої держави.

— Яке становище займаєте Ви, Пане Жупане, до часопису „Новое Время", редаґованого для українського населення в російській мові?

— На це питання можу вам відповісти так: є внутрі тутешньої української національної ґрупи такі складні моменти, які інколи для нас просто незрозумілі. Це передусім гра словами русин, руснак, українець, підкарпатський русин і т п. Нераз в тих назвах перехрещуються різні інтереси. Хоч факт приналежности тутешньої національної ґрупи до українського етносу ми признаємо самі, але слаба національна свідомість між тутешнім українським населенням творить ще великі перепони. Спроба з „Новим Временем" є лиш спробою і шуканням дороги. І люди, що почали й спричинилися до видавання „Нов. Времени", мали добру волю причинитися до консолідації, хоч не заперечую, що вони попри свою добру волю можуть і помилятися. Справа з „Нов. Временем" не є офіціяльним курсом і не з чимось вічним, а це просто спроба, яка не значить, що коли вся справа української національної ґрупи опиниться перед остаточним вирішенням, то ми навмисно будемо підтримувати русофільство. Все це може змінитися й по остаточному виясненні не бачу перешкод, щоб знайти такий спосіб вирішення, який був би в інтересі національної ґрупи, і тим самим припинити видавання „Нового Времени".

— Як ставиться до Вас українське населення?

— Я ще тут недавно. Вважаю себе вояком і там, де призначить мене моя влада, там хочу якнайкраще працювати. Я стараюся навязати безпосередній контакт з населенням і його представниками, бо вважаю, що так найлекше дійдемо до скорого вирішення справи. Назагал тутешнє українське населення представляється добрим і здоровим елементом і до представників влади ставиться з пошаною.

— Чи українці можуть мати надію, що остаточно дістануть дозвіл видавати часопис для свого населення в його рідній мові, подібно як це мають українці в Ґенеральному Ґубернаторстві, Протектораті й Німеччині? Чи одержать і коли українці дозвіл на свою орґанізаційну діяльність в дусі словацького конституційного закону?

— Думаю, що розвиток питання української національної ґрупи в рямцях Словаччини доведе до того, що українці також і тут, як і на інших територіях, дістануть можливість нормального національного розвитку, а тим самим і свій часопис та свою орґанізацію. Ми не будемо робити перешкоди, як будемо мати запевнення, що керму української національної ґрупи перебрали відповідальні люди.

— Дякую, Пане Жупане, й сподіваюся, що українсько-словацькі взаємини знайдуть скоро своє позитивне вирішення, бо між українцями й словаками нема ніяких принципіяльних розбіжностей, треба лише доброї волі.

І. Маковицький.

—o—

На кредит часописів висилати не можемо!

З днем І. IV. ц. р. здержуємо висилку щоденника тим ВП. Відборцям і Передплатникам, які не вирівняють залеглостей по кінець березня ц. р. і не вплатять передплати на місяць квітень.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Мода, як потреба естетики й економії

ЩО МОЖНА БУЛО ПОБАЧИТИ НА ПОКАЗІ МОДИ ПІДЧАС ВІДЕНСЬКИХ ТОРГІВ?

Відень, березень 1941.

Уповноважений для моди при Німецькому Фронті Праці, симпатичний мужчина, що сидів проти мене за столом на Вечорі Преси напередодні Віденських Торгів, і його товаришка, русява бельгійка, сердечно заохочували мене піти на цей показ. Я мав запрошення в кишені, але йти не дуже хотів: мода не надто цікава для мене царина, автім писати про неї — думав я — сьогодні просто ніяково.

— А проте прийдіть — говорив мій знайомий — Бачите, мода не така вже то пуста справа, як вам здається й наш Фірер також поклав на неї натиск. Чейже не байдуже для народу, як він зодягається, людина має право до втіхи з доброї одежі та свого вигляду, а коли так — то чому не творити своєрідної, власного зразку моди, виеліміновуючи з неї чуже. Як гадаєте? Прийдіть!...

Я пішов. У прегарних, повних старовинних мальовил салях Дому Моди при площі Льобковіців кишіло від людей, чорні вечірні смокінґи сплітались з золотом прикрашеними одностроями та цілою оргією кольорів жіночих сукон, таких помислових і гарних, що вже вони творили своєрідну ревію моди. На столиках стояла кавова застава, кельнери ждали під стінами біля столів повних перекусок та тістечок. Я ледви знайшов місце: ліворуч сиділа редакторка якоїсь жіночої газети з Ляйпціґу, ще далі старша пані, віденка.

— Чи у вас також влаштовують такі покази моди? — був перший запит сусідки і я почав їй вияснювати, що, мовляв, наша мода шукає власних доріг, намагаючись зістроїти вимоги сальону, народної ноші та власного виробництва (Господи, в яких то справах не мусить іноді людина вдавати авторитет!) — коли це тони орхестри з сусідної салі втихли і з голосників невідомий голос привітав приявних, а потім?

Я занотував на швидку руку на запрошенні 72 числа. Ніякими словами не можна передати того барвистого образу, що немов фільмова стрічка пересувався перед очима глядачів. Світлини з цього вечора у віденській пресі з чергових днів теж видаються сірі й банальні, на кожний випадок не дають ніякого погляду про це. Бо на моду складається не тільки поняття окремих частин жіночої сукні чи мужеського вбрання ,але й взуття, рукавички ,торбинка, капелюх (все одне — як колесо чи як пляєтер на вухо), панчішка, прикраса, навіть ґузик, далі — крій, спосіб шиття та прикраси. Додаймо: зачіска, постава, пора дня й року. Сучасна мода, щонайменш та, яку лянсує Відень — гідний заступник переможеного Парижа, намагається ставити поруч себе яскраві кольори, напр. зелене з рожево-буряковим, фіолет з помаранчевим, жовте з ґранатом і т. д., очевидно придаючи кольорам пастилевість та незвичайну мякість — все залежно від особистого смаку, добору й постаті. Головні кольори — чорний ,білий і мяко-сивий, у безлічі комбінацій й окремо. Новинка: підшивка костюму та накидки з того самого матеріялу, з якого блюзочка або суконка. Були й накидки двобічні: раз вона має підшивку, як блюзочка, то знову, перекинена, достроюється до спіднички й підшивкою стає давніший верх. Друга новинка: суконки зішиті з двох різних матеріялів, так, щоб спереду й позаду виходила інша сильветка. Величезні кишені, ґафти, френзлі.

Капелюшки, як досі, соломяні найоригінальніші виглядом, плетінка груба, „сільська". Домінуючого матеріялу нема. Всі добрі, як це у війні буває.

Підчас того, як за столиками у тьох величезних салях попивали каву, гризли тісточка й „канапки", під спокійний ритм музики попри нас проходили моделі. Входили з дверей, ішли кілька кроків, поверталися, знову підходили, підносили руки, скидали накидки й одягали знову. Чудовий успіх був невідлучною частиною показу, а всі модельки прегарні дівчата, яких така сила у наддунайській столиці. Типи — різні, від „демона" до „дитини", усі стрункі і молоді. Оплески сипалися найбільш від мужчин, але коли похід скінчився (тривав майже дві години), якийсь реаліст при сусідньому столику зідхнув:

„Все це дуже гарно, але „пункти", брате, „пункти"!...

Потім публика посунула до ґардероб і аж тоді, маючи в памяті свіжу картину, я завважив, які сірі і які скромно зодягнені всі пані з салі. А в черговому моменті я зустрів уже свого знайомого з вчорашнього Вечора Преси.

— Бачите? — говорив він. — Чи не краса? Кольори, форма, стиль. Практичність і свобода. Хіба це не гарно, що партія за почином Фірера і з цього боку хоче дати людям велику втіху? Бачите, ми вже задалеко, щоб вертатись до народнього строю. Ми і свій піддержуємо, він ще живе, але ми залишили самій дійсності вирішити, чи він життєздатний. Цій, панівній моді ми хочемо тільки надати німецький тон свободи і доцільности, „вишальтувати" з неї всяку екстраваґанцію, перверсію Парижа. Автім подумайте :скільки-скільки рук має працю завдяки цій ділянці...

І справді: це вже наш, мужеський погляд на моду. Суспільно-економічний. Бо смішно воно зустрінути „засаду", мовляв, геть з модою, коли мода є скрізь, — у приправі й черґуванні страв, у влаштуванні хати, у святкуванні роковин і обходів, навіть у формі листування. Є ж своя фільософія й естетика моди. Колись чували ми, що вплрі зі змінливістю моди залишаються завжди безпожиточними та тратили на вартості великі запаси готового товару; згодом економісти переконалися, що мода підсилює продукцію й розвиває конкуренційний змисл, щобільше — створює цілі нові царини виробництва та змушує техніку винаходити й переводити щораз нові досконалення в ньому. Є навіть погляд економістів-оптимістів, що насправді мода довела до своєрідної ощадности у видатках на одяги (як відомо, у старовину одяги коштували дуже великі суми). Нарешті, кажуть ці оптимісти, в останніх десятиліттях мода почала стабілізуватись, достроюватись до вимог підсоння, естетики та здоровництва і ми живемо мабуть напередодні панування одної, загальної, пристосованої до будови тіла та кольору шкіри волосся моди, як це вже і сталося з мужеською: від половини мин. століття вона майже однакова, зазначуючи лиш невеликі відхили.

Ось цих кілька думок було вислідом розмови, що завязалася між мною, уповажненим для моди п. У., та ще двома товаришами-журналістами, які підійшли до нас у притворі Дому Моди після показу. Німеччина, що розвязує свої суспільні питання, вже питання моди розвязала. Напис: „Відень — місто моди" на 3-фенковій поштовій марці, виданій з нагоди Віденських Торгів, доказує, що і цій царині життя доручено бути не тільки чинником краси, але й одним з двигунів господарства.

Анатоль Курдидик.

Б. Л.

У минуле

НАШ КАТЕХИТ.

Поганіше було з граматикою, хоч підручник д-ра Михайла Осадци (з 1876 р.) у перерібці О. Лепкого та Й. Онишкевича був куди кращий від усіх т. зв. виписів. Але при науці граматики не було нагоди до споминів та оповідань о. катехита, треба було правил мови вивчитися на память і на тому край. Не легко приходилося нам засвоювати собі правила етимольоґічного правопису, де писати „йор", „йори", „ять", де „і" з коромеслом, а де „о" під дашком, »щоб не затекло«. Але що правила ті були добре оформлені, то вже у третій клясі писали ми доволі правильно, а деякі з нас майже без похибок. Найважніше — зналося як треба було писати.

А все ж таки фонетику вважали ми своїм і то більше поступовим правописом і радо читали „Правду" й ті нечисленні тоді книжки, що були друковані фонетично. І ось у четвертій клясі каже раз до мене Яричевський: „Пощо нам тих „йорів" та „ятів", напишім завдання фонетикою. І ми написали.

Минуло яких два тижні, приносить отець катехит справлені сшитки до кляси й каже: „Такі добрі ученики, все мають з руської мови відзначаючу ноту і ось їм до голови стрілила фонетика".

Ми себто я і Яричевський схилили голови як мога низько, бо боялися, що отець катехит стане гніватися на нас. Проте він говорив дальше спокійно:

„Усі культурні народи, німці, французи й анґлійці, пишуть етимольоґічно і навіть їм на гадку не прийде фонетизувати свій правопис, тільки ліниvий русин не хоче вивчитися тих декілька знаків, без яких ніяк не можна граматично писати... Візьміть же, — звернувся до нас — і перепишіть свої завдання так, як Бог приказав і на другий раз не робіть мені таких дурниць".

Ясно, що ми не противились, бо й не думали починати боротьбу за фонетику, тільки з хлопячої цікавости затіяли таку штуку. Кажуть, що в декілька літ пізніше, коли запровадили в школах фонетичний правопис, то двох „твердих" написали завдання етимольоґією. Отець катехит викричався на них, бо казав, що то не такі дурні, як вони, лише мудрі люди у Львові та Відні зреформували правопис і тим новим, фонетичним правописом, а не перестарілою етимольоґією слід писати...

Наш катехит був леґалістом.

Від нашого катехита, пізнішого шамбеляна, довідалися ми, яку то долю й недолю переходила наука нашої мови в середніх школах у Галичині. Він розказав нам, як наші предки в петиції з 19. IV. 1848 р. до цісаря Фердинанда просили, щоб у вищих (середніх) школах нашій мові „призволене таке розширення, яке есть одвічним руській людности".

У відповіді на це прохання було сказано, що наша мова в свому теперішньому розвою ще не годиться до викладів і тому спершу мусить бути креована катедра при університеті, щоб молодь могла навчитися своєї мови.

А покищо міністерство просвіти у вересні того самого року (1848) завело мову польську в усіх ґімназіях Галичини й у львівській академії. А найдивніше, що сталося це на внесок намісника Вацлава Залеського (Вацлава з Олеська), того самого, що так пильно збирав наші етноґрафічні матеріяли та який на привітальне слово нашого посла Івана Жуківського відповів, що він родився на цій землі, що ця мова була першою, якою він у дитинстві довший час балакав та що він „русинам не дасть зробити кривди". (Далі буде).

З голосів преси

Можливості й надії

Новий англійський амбасадор в Уошингтоні лорд Гелифекс мав перед представниками американської преси промову, в якій намагався зясувати воєнні цілі Англії. Зміст цієї промови розглядає саме „Кельніше Цайтунг":

„Ми вповні можемо погодитися з словами лорда Гелифекса, коли він сказав, що „першою мировою ціллю" мусить бути забезпека на майбутнє світу перед повторенням трагедії, яку він сьогодні переживає. Також Німеччина й пакт трьох не має іншої мети у своїй порядковій та соціяльній програмі. Пакт трьох великодержав зовсім відповідає тезам Гелифекса, бо й він бачить світ майбутнього таким, що в ньому кожна нація, мала чи велика, матиме своє місце й своє завдання в ньому. Лорд Гелифекс назвав ціллю Англії також і „справедливий розподіл добробуту" та згадав навіть „робітників", на якого життєві умовини „так некорисно вплинули" повоєнні ускладнення в розподілі великих багатств світу. Тому „вже нині" обробляються пляни, які мають запобігти зубожінню, яке спричинила війна. Але попри це дав він до зрозуміння, що в цьому „новому світі" має провід Англія і що „фундаментом майбутньої спільноти народів" має бути саме „обєднання британських народів, яке, по змозі стане звеном великого світового братерства".

„Німеччину — сказав лорд Гелифекс — треба переконати, що її традиційне честолюбство та її методи здобування інших земель не принесуть ніякої користи". Це дивовижний вислів в устах представника держави, якої історія складається тільки з насильств і грабежі чужих земель. Лорд Гелифекс не скривав при цьому, що Англія має на меті нове поневолення Німеччини, бо „поки ми, після скінченої війни, не переконаємося, що Німеччина згідна з нами співпрацювати, доти мусітимуть народи, що хочуть забезпечити мир і свободу, — втримувати відповідно великі армії, щоб успішно формувати свою волю". До такої цієї закликав Гелифекс перш за все Злучені Держави, які вкупі з Англією несуть величезну відповідальність за цю та інші справи. „Хай же ідея нашої співпраці — говорив Гелифекс, звертаючись до цілого світу — здобуде нам підтримку всіх інших народів, що є одної з нами думки, та допоможе нам, таким чином, скріпити фундамент нашого всесвітнього обєднання. Щойно тоді можна буде забезпечитися, що Німеччина, ні будьякий інший нарід не повернеться до тої політики, яка продовж останніх 80-ти років втягла Европу пять разів у війну". Лорд Гелифекс забув, очевидно, зясувати ближче, чия саме політика спричинила ці зудари, коли взяти під увагу хоча б тільки світову й теперішню війну.

Про положення Англії говорив Гелифекс доволі песимістично. Британські оборонні методи назвав він, правда, „солідними", але з „передумовою", що вони матимуть змогу розвинатися надалі з відповідною силою та скорістю. У най ближчих „критичних місяцях" будуть відбуватися перегони між сумою британських торговокорабельних втрат і скріпленням оборонної зброї, які зможуть втримати втрати поніжче „небезпечного рівня". На його погляд, не треба сумніватися, що за допомогою північної Америки Англія в цих перегонах переможе. Отже в підході Гелифекса не бачимо вже позитивного, твердого переконання перемоги, але тільки можливість, надію, яка, проте, напевно соромно провалиться".

Японські проблеми

Про політичні тенденції Японії у звязку з подорожжю Матсуоки до Европи інформує токійський кореспондент „Кельніше Цайтунг":

„Всебічна активність і напрямок японської закордонної політики доказують усе виразніше, що в Японії постійно й сильно зростає бажання довести до кінця конфлікт з Китаєм. Для цього є багато познак. Одною з них є зворот у політиці, щоб спрямувати експансію на південь, і це віддзеркалюється все частіше в пресі та в заявах політиків. Другою познакою є бажання дійти з Совітами до порозуміння, яке виходило б поза торговельний і риболовний договір, отже яке мало б ширший характер.

Але водночас все частіші бувають вістки про нові воєнні акції та наступи в Китаю. Тут переконані, що опір Чунгкінгу скоро заломиться, бо в тій частині Китаю все частіше приходить до заворушень та японські летуни все більше утруднюють туди всякий транспорт. Все ж таки у цих сподіваннях на рішальну розвязку є й трохи скептицизму.

Саме у цей момент помістила японська преса заяву Вангчінґвейса (голова прояпонського китайського уряду в Нанкіні — Ред.), складену з приводу перших роковин повороту до Нанкіну китайського національного уряду. У цій заяві висказана певність, що опір Чанкайшека скоро заломиться й що треба вже раз доказати світові, як сильно зросло значіння нанкінського уряду. Не лише з огляду на події в Китаю, але й на великі події, що взагалі назрівають, обіцюють тут собі багато з подорожі Матсуоки, більше, ніж це урядово признають. Назагал ніхто тут не перечить, що розвиток подій в Европі викличе дальні нові події на Далекому Сході".

—o—

— ДЕЛЕҐАЦІЯ провідників японської молоді, що вже віддавна перебуває в Німеччині, відвідала провід Німецької Служби Праці.

— ГЕН. ВЕЙҐАН почав інспекційну поїздку по французькій північній Африці.

— ПОЖЕЖА КОРАБЛЯ. Біля побережжя Злучених Держав загорівся пароплав-цистерна „Денвер". Залога мусіла залишити корабель.

ЯКІВ ВОЙНАРОВСЬКИЙ

З воєнного нотатника

(Продовження)*)

На цій позиції простояли ми два дні, 13. і 14. вересня. Другого дня увечері зливний дощ. Був час передягнутися в свіжу білизну, якої я не змінював вже два тижні. Німців за рікою не видно.

Вночі на 15. вересня надходить наказ: машерувати на північний захід у напрямі села Косьцельні Здуни. Алярм, машеруємо. Доходимо до села над ранком: на автостраді несамовитий рух. Говорять, що штаби: армії, оперативної ґрупи і 4-ої дивізії разом перебувають у Здунах. Дійсно, бачимо масу авт, артилерії і повно старшин. Від ранку триває завзятий наступ оперативної ґрупи через Бзуру на Ловіч. Генерал Болтуць злоститься на своїх дипльомованих старшин, та називає їх „дипльоматолками" за їхню нездарність.

Свій баталіон розмістив я по стодолах, на кладовищі, під деревиною й наказав видати людям каву, яку „Оброна" дістала ще тоді в Крушинах, коли — будучи в контакті з моїм відділом — опорожнювала інтендантський склад.

Вже 10 год. ранку. Вступаю на місцеву латинську „плебанію", де бачу повно старшин усіх ступнів по всіх кімнатах. Господарюють у хаті: випивають вино каноніка, виїдають усе, що було, бють „на віват" посуду. Постояв я й подумав: багато вже пережилося; брав участь у чотирьох війнах і двох революціях, але такого нападу на дім власного душпастиря ще не бачив. Щось, як справжній „останні заязд над Бзурон". Годі було дивитись на те все і я пішов на кладовище й ліг між могилами на траві.

За годину надходить від майора Лобзи наказ займати становище над Бзурою на лінії села Іржече й далі на північ уздовж річки з метою прикриття наступу дивізії на схід через Бзуру. Машеруємо туди, займаючи село, що сусідує з визначеним для мене Іржечем. На південь мій сусід — III/14 п. п., а на північ II/14 п. п. Третій баталіон стоїть у запасі в селі Боґория. Командант полку визначує відправу старшин у штабі полку, який хвилево чомусь розташувався в моїому селі над самою Бзурою. Входжу до селянської хати, де бачу баталіон старшин 14. п. п. Всі заїдають куряче мясо без хліба, яке горою стоїть на столі в кількох селянських мисках. Питаю жартівливо, де купили такий великий курник... Відповідають, що в селі є багато курей, але купувати не було в кого, бо село вже наполовину опустошіло. На подвірї чути стріл. Дивимось через вікно: воячисько застрілив селянського кабанця і поволік зі своїм товаришем на дорогу, щоб кинути „добичу" на віз та зварити товаришам у кухні.

Скінчивши з мясом, майор Лобза роздав нам, командантам баталіонів, накази щодо оборони. Всі нарікають, що наша лінія велика, а в сотнях ледви по чотири кулемети. В мене також лише по два Гочкіси на сотню. Де ж поділися кулемети, належні реґулярній армії? Їх кожна кулеметна сотня мусіла мати по 12, цеб то на полк повинно бути 36 важких кулеметів. Дотепер полк не був ще в такому вогні, щоб міг втратити половину свого озброєння: просто покидали власні кулемети разом з тачанками підчас налетів німецьких літаків ще підчас маршу.

На цій відправі оповідають масу нових чуток, тим разом правдоподібніших.

Познанська армія відступає, змоторизований німецький корпус прямує через Лодзь на Варшаву, а ґен. Бортновський хоче пробитися для зеднання з ґен. Кутшебою для спільної оборони Варшави. Все це можливо, але чи нім. генерал Блясковіч дозволить нам висмикнутися? — подумав я собі. Забираю, по нараді, своїх сотенних для орґанізації оборони. Дві сотні ставлю в першій лінії, одну в другій для запасу. Навязаний телефонний звязок між сотнями, сусідніми баталіонами і полковим штабом. Висилаю стежі у передпілля за Бзуру. На північ від нас чути бій — там наступають 63 і 67 полки. Над вечір голоситься до мене командант батерії гавбиць з 4 п. а. в справі „піддержки баталіону". Це той самий, що був під Яблоновом.

(Далі буде).

*) Див. попередні числа »Кр. В.«

Вістки зі світу

Важні промови Рібентропа і Матсуоки

БЕРЛІН, 29. III. — В четвер вечором, другого дня побуту міністра закордонних спр. цісарства Японії Йосука Матсуоки в столиці Великонімеччини — видав німецький міністр закордонних справ фон Рібентроп прийняття в честь висланника Тенно (японського цісаря) в готелі Есплянада, як вислів сердечних почувань, що їх викликала в Німеччині гостина японського міністра закордонних справ.

Достойний японський гість прибув на чолі делеґації, що товаришить йому в столиці Великонімеччини, і в товаристві японського амбасадора в Берліні, ґен. Ошіми разом з членами амбасади.

На прийнятті були: амбасадор Італії Альфієрі, мадярський посол Стояй, болгарський посол Драґанов, югославянський посол Андріч, словацький посол Чернак, румунський посол Боссі та манджурський посол Люе. З німецького боку взяли участь шеф Головного Командування Німецьких Збройний Сил ґенерал-фельдмаршал Кайтель, кілька міністрів, шеф СС Гімлер і багато високих достойників Великонімеччини.

Мін. фон Рібентроп повітав мін. Матсуоку такою промовою:

Ваша Ексцеленціє! Панове! Коли після підписання пакту трьох великодержав у вересні 1940 р. в імені німецького уряду я запросив Вашу Ексцеленцію до Німеччини, я висловив одночасно бажання й надію, що — не зважаючи на велику віддаль, що ділить оба краї — ця гостина без сумніву скоро наступить. Тепер ці бажання здійснилися і вперше від часу істнування німецької держави й цісарства Японії маємо змогу вітати в мурах нашої столиці міністра закордонних справ Тенно. Всі ми, представники німецького уряду, держави, партії й збройних сил — відчуваємо з цього приводу радість, одночасно можемо ствердити, що цю радість поділяє цілий німецький нарід. Стихійне прийняття, що його уладила спонтанно столиця Великонімеччини Вашій Ексцеленції, — це вислів природної й сердечної симпатії, з якою німецький народ ставиться до японського народу. Ці почування радости й вдоволення тим глибші, що в Вашій Особі вітаємо мужа, такого близького нашим ідеям, що політичний шлях, яким іде Японія, є також шляхом Німеччини. Коли в 1933 р. Японія перша відвернулася від женевського Союзу Народів, Ви, як представник Японії в Женеві, заявили тоді, що Союз Народів більше потерпить з приводу виступлення Японії, ніж сама Японія. Це здійснилося скоріше, ніж думали про те женевські панове, а сьогодні ця спілка, видумана Анґлією, щоб держати в неволі й приниженні народи, перебуває на еміґрації в Америці. Вже тоді істнувало далекойдуче ідеольоґічне порозуміння між нашими молодими народами в справі політичного щодо потуг старого світа. Це порозуміння довело до щораз тіснішої співпраці та найшло свою кульмінаційну точку в пакті трьох великодержав з 27. вересня 1940 р. Світ знає, в якій великій мірі Ваша Ексцеленція підтримувала ідею цього пакту та що завдяки Вашій ініціятиві й енерґії він увийшов у життя. Маю честь в імені німецького уряду та всіх приявних повітати якнайсердечніше міністра закордонних справ цісарства Японії в Німеччині. Бажаю, щоб Ваш побут у Берліні та Римі причинився до ще тіснішого наладнання приязних взаємин між Німеччиною, Італією та Японією й обєднання цих держав у нерозривному союзі спільної боротьби.

Ваша гостина в Німеччині припала на дуже важний час і для Европи і для цілого світа, а саме на час остаточної боротьби з Анґлією. Цю останню фазу війни, що її нам накинула Анґлія, веде цілий німецький нарід і союзний з нами італійський нарід з фанатизмом, що не має прикладу в історії. Кожна бомба, що падає на Анґлію, зближає на крок цю державу на островах до її остаточного знищення, з кожною тоною затопленого корабельного тонажу тоне безповоротно частина Великої Британії, а наша армія стоїть напоготові. Ми найсильніше переконані, що доля Анґлії вже перерішена. Сьогодні знаємо, що війна для Німеччини та її союзників вже виграна. Віримо, що з кінцем 1941 р. знатиме про це ввесь світ.

Анґлія, що почала війну, щоб знов, як давніше, змобілізувати народи проти Німеччини, в дійсности сьогодні відокремлена. Коли німці й італійці зачисляють більшу частину світа до своїх приятелів і союзників, то так звані „союзники“ Анґлії складаються в більшості з поодиноких представників давніх фільоанґлійських европейських урядів, та без їх народів. Проти таких ворогів стоять сьогодні три великодержави, обєднані в пакті трьох, і держави, що долучилися до них, що свідомі обєднання нашої долі на смерть і життя.

Доля Німеччини й Італії сьогодні є тею долею Японії та навпаки. Це союз держав, злучених спільнотою долі, рішених виступити проти кожного, що змагав би причинитися до поширення або продовження війни. Цей союз рішений зреорґанізувати життєві простори в Европі й на Далекім Сході, й не допустити до вмішування ніяких інших чинників.

Ваша Ексцеленціє! Наші народи, що можуть похвалитися історією багатьох тисяч літ, ведуть боротьбу за свої життєві права, що перерішить долю наших народів на сотні літ наперед. Ця боротьба є моральною боротьбою в найвищому того слова значінні, бо відповідь, хто переможе, не трудна. Вже сьогодні сотні міліонів людей очікують з тугою нового світу, побудованого на правдиво суспільних підвалинах, і з кожним днем перейматься щораз більше цими новими ідеями свободи. Пакт трьох великодержав — це політична підвалина, на якій молоді народи виборять перемогу й свободу“.

Мін. фон Рібентроп закінчив свою промову тостом на честь Тенно, великої Японії та за щастя й розквіт японського народу.

ВІДПОВІДЬ МІН. МАТСУОКИ

Опісля міністер Матсуока подякував міністрові фон Рібентропові за гостину й відповів на його незвичайно сердечний привіт. Мін. Матсуока зазначив, що пакт трьох великодержав, що його підписали 27. IX. 1940 р. — це пакт спільної долі. Як такий він розрахований на всі можливості. З огляду на свою суть — це пакт мира. Його мета — спиновати поширювання сучасної війни. Побіч того його завданням боронити сфери японських інтересів на Далекому Сході перед вмішуванням чужих сил. Крім того пакт має захищати в Европі інтереси Німеччини та Італії. Таким чином пакт трьох найкраще служить справі миру в світі. Інші народи зрозуміли значіння того пакту і приєдналися до фронту держав нового порядку. Це велика радість бачити представни союзних народів.

Мін. фон Рібентроп запросив мін. Матсуоку до Німеччини зараз після того, як підписали пакт трьох. Мін. Матсуока обіцяв приїхати негайно після того, як йому на те дозволять урядові зайняття. Довший час не міг він того зробити, щойно після щасливого поладнання сіямсько - індокитайського спору мін. Матсуока виїхав з Токіо, щоби здійснити свої найщиріші й найгарячіші бажання. Одночасно мін. Матсуока висловив подяку мін. Чіянові за його запросини відвідати Італію.

„Особисте знайомство, особиста дружба між провідниками держав і народів мають величезне значіння. Недостачу того мін. Матсуока завсіди відчував. Тому старався заповнити цю прогалину й тому прибув до Берліна. Головне його бажання пізнати ґеніяльного Творця й Вожда великонімецької держави та його довірених співробітників і між ними міністра закорд. справ.

„Ще раз бажаю — казав мін. Матсуока — висловити найсердечнішу подяку урядові Німеччини за його запросини та щиру гостину, що її влаштували для мене підчас війни. Даю слово чести, що почуваю себе просто приголомшеним ввічливістю і маю гризоту сумління, чи Ви, панове, мене не зіпсуєте своєю добротою та чи я буду всилі гідно відповісти на ті всі чемності, що Ви мені їх виявили“.

Свою промову мін. Матсуока закінчив тостом у честь Фірера, мін. фон Рібентропа та розквіт і успіх великонімецької держави. Одночасно мін. Матсуока висловив свою непохитну віру в остаточну перемогу Німеччини та Італії.

На закінчення бенкету мін. Матсуока виступив з другим тостом за щастя найбільшого союзу, що його знає історія світу.

КРУТІКОВ У БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 29. III. — 27. ц. м. приїхав до Берліна перший заступник народнього комісара закордонної торгівлі СССР — Крутіков. Мета його поїздки — господарські розмови, що їх раз на 3 місяці передбачує німецько-совітський торговельний договір.

ЛІТЕРАТУРА Й МИСТЕЦТВО

З історії української преси

ПЕРША УКРАЇНСЬКА СТАТТЯ НА С. У. З.

Серед нашого громадянства, або точніше в його компетентних колах, що цікавляться спровою нашого друкованого слова, поширена думка, що на Наддніпрянщині уперше свобідно озвався до свого народу „Хлібороб", тижневик братів Шеметів у Лубнях. Тимчасом так воно не є. Для цікавих подаемо дійсний стан річей перед 35 роками і те, як уперше та де пролунало незалежне українське слово на Східній Україні.

Як відомо, потаемними указами царського уряду в рр. 1863 (Валуева) і 1876 заборонили прилюдно вживати українське слово. В друку дозволялося вживати тільки загально принятої російської транскрипції (т. зв. „ярыжки") і крім історичних документів можна було друкувати лиш белетристику. Цього правила додержувалися дуже строго. Відомо, що одинокий на цілу російську державу напис в українській мові на памятнику І. Котляревського в Полтаві — цитату з „Наталки Полтавки", зроблено власне „ярыжкою". Тодішній міністр внутрішних справ фон Плеве тільки під тою умовою дозволив будувати сам памятник. Полтавські українці намагалися було „перепачкувати" кулішівку бодай на вивісці над школою імени поета, яку відчинено в 1903 році разом із відкриттям памятника. І дійсно якийсь час напис був такий: „Школа імени І. Котляревського". Але адміністрація незабаром доглянула „крамолу" і звеліла перемалювати на: „Школа имени И. Котляревскаго".

Одиноким періодичним органом, в якім друкувалося українські белетристичні твори до р. 1905, була „Кіевская Старина", де додержувано також „ярыжки". „Ярыжкою"-ж видано і всі книжки киевського видавництва „Вік" (1896—1904 р.), чернигівського видавництва Б. Грінченка (1894—1901 р.) та петербурзького „Благотворительнаго Общества изданія общеполедныхъ книгъ". (Існувало від р. 1899). Публіцистику в українській мові взагалі було заборонено ,а інформації про українське життя на Наддніпрянській Україні і в Галичині можна було добути (і то дуже скупі) або з тої ж „Кіевской Старины", або із загально-російських періодичних органів, котрі, от як нпр. „Кіевская Газета" або „Южный Край" (харківськи) трохи цікавилися тими спробами. „Кулішівка" широким колом українського громадянства взагалі була незнана: її можна було зустрінути по нелегальних проклямаціях українських студентських громад ,або в нелегальних закордонних виданнях, от я кнпр. органі Р. У. П. „Гасло", що в рр. 1902—1903 виходило в Чернівцях.

Галицьке „Діло" або „Літературно-Науковий Вістник" подекуди перепачковували (нпр. Л. Н. В. можна було читати в полтавській міській бібліотеці, тільки напів потаємці, щоб адміністрація недоглянула), але широким колам читачв були недоступні.

Наслідком революції 1905 року був царський маніфест 17. жовтня 1905 р., яким, між іншим, касували й цензуру. Цей маніфест був оголошений у Києві на другий день, а ще за день вийшли й київські ґазети вже „явочним порядком" без дотеперішнього написуъ „Дозволено цензурою". А серед тих ґазет був і новий орган: щоденник „Кіевскіе Отклики", на яких як видавець був підписаний професор київського університету Іван Лучицький. Він був відомий серед українців скорше як російський ліберал або „кадет" („конституційно-демократична партія" російських інтеліґентів), але признавався й до українців, бо походив родом із Лохвицького повіту і був радником полтавського ґубернськ. Земства (у 1917-18 рр. відразу зголосився до Українського Народнього Університету, потім став професором Українського Державного Університету). Так от у першім числі „Кіевск-их Отклик-ів" зявилася і перша стаття пера Сергія Єфремова, писана, очевидно, „кулішівкою".

В тій статті нічого особливо різко-українського не було: як і звичайні тогочасні писання С. Єфремова, вона мала загальний демократично-народницький український храктер. Але враження від неї на широкі кола російсько-малоросійського громадянства було величезне:

— Как ето, разве по малоросійскі іначе пішется, нежелі па русскі?...

— Ну, скажіте пажалуйста, я думал(а), что по малоросійскі можна пісать стіхі, вот как Шевченко ілі Котляревскій, а чтоби статі... Ах, аставте, разве ето серйозно?... Разве народ так ґаваріт?

Такі розмови чути було раз-у-раз серед стривожених російських обивателів. Цікавив їх не так зміст згаданої статті, як нова, досі незнана їм, **літературна мова й нова неросійська ортографія.**

Адміністрація поставилася рівнодушно до тієї статті, бо вже було очевидно, що надалі при „ярызиці" лишати українців годі. „Свідомі" українці з одного боку раділи, що от нарешті й ми можемо відізватись нашим словом, але були й назодоволені водянистим змістом статті.

Три тижні пізніше (12. листопада 1905) у Лубнях защебетала інша ластівка: **„Хлібороб"**, тижневик бр. Шеметів. Від того щебету враження було вже не таке. З блискучими очима й палаючими серцями казали „свідомі" один до одного:

— Читали?... Оце те, що нам треба! Оце таки наш, таки справжній український орґан...

А на пятім числі царська адміністрація вже припинила тижневик „Хлібороб" у Лубнях на Полтавщині.

Подав: **В. Андрієвський.**

Антольоґія українських письменників по італійськи

LE QUATTRO SCIABOLE. Antologia di narratori ucraini, a cura di Luigi Salvini, Firenze, Vallecchi Editore, 1941.

Кожний крок, що все більше вводить нас між культурну сімю народів Европи— це великий успіх наших зусиль, нашого труду. А ще кращі такі зусилля, коли зуміємо постійно приєднувати до нашої справи чужинців, що самі пізнаватимуть усі наші духові надбання і самі стануть ширити серед свого суспільства відомості про нас.

В сучасній, повоєнній Італії про нашу справу писали політики, публіцисти і письменники — дуже часто. І ввесь час і досі появляються, частіші чи рідше, в італійській пресі статті з різних ділянок (з політичної, мистецької, літературної) нашого життя.

В наших руках новий, черговий добуток: Антольоґія українських письменників по італійськи. Вийшла в цьому році у Фльоренції, у видавництві Валлеккі, під доглядом Люїджія Сальвінія. На цю збірку — формат 8⁰, сторінок 352 — склалось дванадцять авторів і шісчадцять наголовків. Уся збірка взяла наголовок від оповідання Юрія Яновського: „Чотири шаблі". Представлені тут автори всякої величини і часу: Ю. Яновський, О. Кобилянська, В. Стефаник, М. Черемшина, П. Панч, М. Хвильовий, Гр. Косинка, В. Підмогильний, О. Кундзіч, Дм. Борзяк, У. Самчук, Ю. Липа. А з голосніших новель і оповідань перекладено отсі: Ю. Яновський »Чотири шаблі«; В. Стефаника: »Вона — Земля« і »Сини«; М. Хвильовий: »Іван Іванович« і »Я«, романтика; Г. Косинка: »Десять« і »Темна ніч«; В. Підмогильний: »Іван Босий« й інші.

Для нас, що знаемо рідну літературу, може видаватись дивним, що поруч таких милевих стовпів на шляху нашої духової культури, як В. Стефаник, М. Хвильовий, Ю. Яновський і деякі інші, бачимо й багато менших представників нашої літератури, а про інших чільних представників літератури останніх 2-ох поколінь нема згадки ні перекладів (Лепкий, чи з молодших Софронів, Вільде). Але беремо під увагу такі слова Л. Сальвінія в його дуже зручно і вичерпно поданому вступі: „Нехай читач має на увазі труднощі, що ми їх зустріли, бо вибір матеріялу був дуже важкий". І шан. автор вступного слова, Л. Сальвіні, якому за цей труд належиться щира подяка від нас, сам у своїй скромності заявляє: „І сподіваемось, що після цієї виправи, тайна нашої літературної ґеоґрафії про Україну бодай частинно буде відкрита". Бо й справді, цей переклад деяких творів згаданих наших письменників на італійську мову, поява його в симпатично виданій збірці, — це в сучасній Італії перший наш культурний добуток. Безперечно, появлялись і до цієї збірки деякі твори наших письменників — у літературних журналах, у місячниках, — але це було явище спорадичне, фраґментарне.

Італійський літературний — і взагалі: інтелектуальний! — світ уперше має тепер змогу хоч частинно пізнати нашу колишню (як О. Кобилянська) й сучасну літературу. Пізнає статичну силу нашого чорнозему; і пізнає силу національного вияву цього чорнозему, що справді є новою національно-творчою силою: В. Стефаник і Микола Хвильовий разом із Юрієм Яновським.

Перекладачів, що співпрацювали для цієї збірки, є декілька: італійці і наші. Італійці — Л. Сальвіні, Ніколіно Фаріна; українці — Марія Гриненко, Євген Онацький. Слід зазначити, що з чотирьох перекладачів, трьох переклало по одній новелі, а решта всі переклав Л. Сальвіні. До кожного автора подано: короткий життепис, які праці написав, бібліоґрафія (хто про нього й де писав), на яких мовах був перекладений і де були поміщені його твори — в яких журналах Европи.

Переклади зроблені дуже старанно, щодо мови, ясно і легко. А знаємо, що деяких наших письменників — як М. Хвильового — не то що не легко, а дуже важко перекладати на яку це не було б европейську мову. А всетаки — ні у М. Хвильового, ні, ще більше, у В. Стефаника ні в Ю. Яновського, не затрачено їх стилю, ясности, виразистости.

Недобачені деякі друкарські помилки — що не є виною Л. Сальвінія — ні в чому не зменшують вартости цієї цінної збірки.

Ми є певні, що перекладач і впорядач цієї збірки ВШ. Л. Сальвіні не зупиниться на цій першій збірці, а візьметься з більшим запалом до випуску наступних, у збірку вибраних, творів наших сучасних письменників.

Михайло Островерха.

—о—

ВІЙНА В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОМУ

Мряка, як боєвий засіб

Димові заслони знаємо ще зі світової війни. При важких довготривалих наступах тогочасної позиційної війни поодиноких військових частин почали вживати димових заслон, щоб закрити перед очима ворога рухи власних відділів, чи то наступу, чи відвороту. Однак це були ще лиш спорадичні спроби; щойно в останнім році світової війни знайшли були заслони з диму на західньому фронті дещо ширше застосування.

Сучасна німецька армія поставила димові заслони — вірніше сказавши — мряковинні заслони нарівні з іншими боєвими засобами модерної армії і створила для того новий, зовсім окремий рід зброї. Мрякотворні частини є поділені в окремі відділи, мають запасовий вишкільний полк і окрему школу для старшин. Вилоги при уніформах мрякотворних частин є бордово-червоної краски.

Повстання мрякотворних частин тісно звязане з напрямними розвою боєвої тактики сучасної збройної сили. Ця засада, яку вже видвигнула світова війна в повній ширині: скриватися перед оком ворога, знайшло в теперішній бліскавичній війні, — де дуже багато залежить від несподіваного заскочення противника — своє повне застосування. Зокрема провід німецької армії поставив, як начальне гасло в сучасній війні, здобувати якнайбільші воєнні успіхи при найменших втратах в людях, тому в німецькій армії присвячують таку велику увагу різним отим технічним засобам, які можуть улекшити положення вояка на фронті.

Димових та мряковинних заслон уживали в світовій війні головно, щоб закрити рухи власних піхотних частин, і то підчас перегрупування перед наступом, чи в самому наступі.

В теперішній війні навпаки, для оборонних цілей, уживають мряковинних заслон головно повзи, панцирні вози, кораблі на морі, взагалі ті одиниці, які своєю величиною є доброю ціллю для артилерії, чи торпед ворога та яким треба при зустрічі з ворогом якнайскорше перед його оком скритися. Однак властивим та головним завданням самих мряковинних відділів є допомога власним своїм частинам у часі наступу. Щойно при наступі на оборонні лінії ворога виявляється в цілій ширині велика боєва вартість цього нового роду зброї.

Якже ж виглядає боєва акція мрякотворних відділів? Безпосередньо перед наступом піхоти та повзів обстрілюють мрякотворні відділи означені командою відтінки ворожих ліній. Внаслідок такого обстрілу, який можна відповідно до потреби ослаблювати чи скріплювати, попадають ворожі відділи в замрячену полосу, не бачать нічого перед собою ні позаду себе, тратять звязок між собою, не знають взагалі, що довкруги них діється. Крім цього вояки замрячених відділів шукають звичайно охорони в ровах та схованках, бо їм ще загрожують також відламки мрякотворних ґранат. Огнева оборона відділів, що опинилися в мряці, є звичайно пізніше ще й тому дуже слаба, бо вояки стріляють перед себе на сліпо. Часто повстає така сильна мряка, що вояк вліті не бачить обіруч своїх сусідів. Можна собі уявити, як некорисно впливає таке положення на моральний стан відділів, закритих мрячною заслоною. Їх ситуація є жалюгідна, бо на віддалі кількох кроків перед ними можуть нагло показатися ворожі повзи, або ворожі пробоєві стежі, супроти яких вони були в мряці майже безборонні. Висуватись знову наперед, перед мряку, надзвичайно небезпечно, бо мряковинна стіна творить знамените тло для ворога, який дуже виразно бачить на білім тлі кожну виринаючу сильветку.

Залишається один вихід: мерщій завертати з мрячної смуги назад і обсаджувати нову оборонну лінію, але воно є рівнозначне з передачею позиції наступаючим ворожим частинам.

В сучасній війні уживала німецька армія мряковинних заслон у поході на Польщу лише в кількох випадках, головно біля Модліна і Берестя Литовського. Підчас походу на заході мрякотворних відділів було в німецькій армії вже багато більше, ніж на початку війни, і в численних випадках віддали вони у тому могутньому наступі неоцінені прислуги. **М.**

Стріляння — нова наукова ділянка

Скоростріли, повзи, залізничі гармати, літаки, протилетунська й протипанцерна зброя, швидкоплавні й підводні човни, все це надає модерній війні зовсім інше обличчя. Але ця новочасна смертоносна зброя може мати своє значіння вповні тільки тоді, коли нею орудують вояки, що стріляти — та найважніше влучати — вміють.

Щоби поцілити в чорне через мірниковий проріз і мушку, на це непотрібно ніякого окремого й досконалого мірничого приладдя, що при новочасній зброї має ще й вартісну поміч у сильній насаді (ляфеті-ванні). Тут тільки необхідно, щоби стрілець, чи гарматчик в основному вишколі докладно запізнався зі своєю зброєю, набрав поворотности та певности в її обслузі (оптичний мірник, зірна трубка й т. п.) та задержав холоднокровність тоді, коли вже западе рішення. Трудніша справа тоді, коли стрілець мусить покинути тверду землю під ногами й опиниться в повзі, розколиханому кораблі, чи літаку. Якщо нема тут відповідного технічного вирівняння, тоді штуку стріляння з тих машин мусить стрілець опанувати впродовж попереднього теоретичного й практичного вишколу.

Зовсім інакше виглядає справа при посередньому стрілянні, цебто такому, де стрілець не бачить безпосередньо ні предмету, ні цілі взагалі, до якої стріляє. Таке стріляння розвинулося впродовж останніх років в правдиву окрему науку, що розпоряджає величезною скількістю всякого рода обсерваційних і мірничих засобів. Цілий штаб фахівців мусить безумовно працювати, робити щораз нові поміри й обсервації та відповідно до потреб кермувати технічним стрілянням. Обсервація відбувається при помочі precизних далековидів з відповідних обсерваційних позицій на землі, з літаків та бальонів. При тому велику ролю відіграють світломірні й звукові батерії обсерваційних відділів, що „ловлять" світло й гук, що повстають при самій цівці ворожої гармати одночасно з вистрілом. Нові позиції ворожих батерій пізнається тоді на мапі й на пляні при помочі рівнок відповідних precизних приладів і обчислень. Відповідно до того, — як це, очевидно, потрібне — кермується тоді вогнем власних гармат. Напрям висоти міряють при помочі лібелі (васерваґа). Початкову віддаль пізнають з мапи та відповідних таблиць, що для кожного роду гармати вказують, яке піднесення, чи обниження цівок відповідає віддаленню на мапі. Тому, що помірові таблиці виготовлені при „нормальній погоді", треба тут ще взяти під увагу атмосферичні впливи, як напрям і швидкість вітру, тягар повітря і т. п., що з черги може збільшити або зменшити час лету стрільна. Отже рівночасно мусять працювати й окремі метеорольоґічні обсерваційні відділи. Вкінці береться під увагу ще й окремі питоменності гармат, що вони їх виказують особливо по довшому стрілянні.

Яку надзвичайну велику віддаль зуміє побороти гарматне стрільно після докладного обчислення часу, можна пізнати вже хоч би з того, що важкі німецькі гармати в часі світової війни обстрілювали Париж на віддаль більше, як 125 кільометрів. Щоби відбути цю дорогу, стрільно мусить піднестися на прямо фантастичну висоту, бо на 42.000 метрів. Що це направду фантастична висота, виходить хочби з порівнання, що висота найбільшої гори в світі, Монт Еверес, має тільки 9.000 метрів.

Не без значіння є тут і форма стрільна. Відомо, що стрільно в давнині було округле, отже мало кулеву форму, що вже висловлений у самій назві. Але наукові досліди виказали, що найкращою формою стрільна, отже такою, що найлекше поборює опір повітря, є „цепеліновата" форма. Коли ж повітреплав, чи тепер і модерні перегонові авта, мають загострення на кінці, то стрільно має його **спереду**. Тут при швидкості більшій, як швидкість згуку (згук — 300 кільометрів на секунду, а стрільно в тому самому часі — 800 кільометрів), обовязують уже інші закони.

Якщо б вистрілити гранату з гладкої цівки, що для округлої кулі не грало б ніякої ролі, то вона в дорозі буде, при всій своїй швидкості, перевертатися і тоді не може бути й мови, щоб вона влучила у вибрану ціль. Але наука й винахідливість запобігли й тому. Внаслідок спіральних вглиблених ліній в цівці вистрілена ґраната в повітрі крутиться й це вже виключає її перекидування, чи „хаотичні" обороти. Нема сумніву, що чим справніше працює обслуга гармат — що знову залежить від її основного вишколу — тим більші успіхи має кожна гарматня сальва. Наведені приміри, це тільки незначна частина тої скомплікованої праці, що для ляїка могла б видаватися автоматично-мертвим вкладанням стрільна та відповідним рухом руки, щоби тільки спричинити вистріл.

—о—

ДЕМОНСТРАЦІЇ В БІЛГОРОДІ.

БІЛГОРОД, 29. III. — Минулого четверга відбулися на вулицях Білгороду протинімецькі демонстрації, що в них прийняла участь молодь середних шкіл, студенти вищих шкіл та юрби підростків.

Головні точки міста зайняло військо. Влада заборонила в четвер продавати алькогольні напитки. Телефонічна сполука припинилася в місті на кілька годин. Комунікація на вулицях міста відбувається з важними труднощами.

Новинки

КАЛЄНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

30. Неділя — 4. Посту.
31. Понеділок — Кирила арх. Єр.

— ВЖЕ ВИЙШЛА актуальна книжка: Петро Сагайдачний: ВАГА Й СИЛА ПРЕСИ (ст. 32), що її видало Українське Видавництво в Кракові. Обгортку оформив арт.-маляр Е. Козак. Ця книжка заслугує вповні на масове поширення серед українського загалу.

— ГРОШІ НА ПЕРЕДПЛАТУ часописів зі Словаччини треба вплачувати на чекове конто № 5015 Tatra banka, Filialka v Bratislave, Bratislava на рахунок Ukrainske nakladatelstvo v Krakove. — МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА ЩОДЕННИКА 30 СЛОВАЦЬКИХ КОРОН. — Передплатникам у Словаччині висилаємо окремо рахунки за попередні місяці. Замовлення слати на адресу нашого заступника в Словаччині: Ing. D. Jeremenko, Bratislava, Kalincakova 3 a.

— КУПИМО деякі книжки для молоді Видавництв: „Рідна Школа", „Світ Дитини" й інших. — Списки книжок із цінами пересилати на адресу: „Українське Видавництво", Краків, Райхсштрассе ч. 34.

— ВЕЛИКОПОСТНІ РЕКОЛЄКЦІЇ для вірних у Нім. Перемишлі відбудуться в парохіяльній церкві ОО. Василіян у днях 30. III. до 6. IV. ц. р. — Перша реколекційна наука в неділю 30. III., після вечірні. Реколекціями проводитиме о. ред. М. Федорович, ЧСВВ.

— ВІДЕНСЬКІ УКРАЇНЦІ уладжують в неділю 30. березня ц. р. святочний концерт з приводу 80-ліття смерти Тараса Шевченка.

— КОНЦЕРТ-АКАДЕМІЮ В ЧЕСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА В ЯРОСЛАВІ улаштовує місцеве Українське Освітнє Товариство два рази в неділю 30. III. ц. р. в салі „Ураніï" (б. „Сокола") з багатою й різноманітною програмою, що складається з музично-вокальних та інсценізаційних точок. Хорами проводять пп. проф. О. Залеський і проф. Я. Михальчишин, фортепяновий супровід М. Витвицька-Сливинська, режисер Я. Андрухович, декорації М. Глова. — Початок ПЕРШОГО концерту для провінції й шкільної молоді в год. 12-ій, ДРУГОГО концерту для місцевого населення в год. 19-ій.

— ДО УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ БУКОВИНИ Й БЕСАРАБІЇ! Подається до відома, що представник УЦК обїхав табори з переселенцями в околиці Касовиць і Одербергу, — навязав із ними контакт та затвердив мужів довіря. З технічних причин обїздку перервав і щойно в найближчих днях, у міру можливости, переводитиме її дальше. — Український Центральний Комітет. 3х

— КОНКУРС НА 15 ІНСТРУКТОРОК ДИТЯЧИХ САДКІВ. Потребуємо негайно 15 інструкторок дитячих садків для ведення практичних лекцій на курсах провідниць дитячих садків при УДК і Делеґатурах, а опісля для помочі при наладнюванні дитячих садків на місцях і провірки та інструовання праці провідниць у дитячих садках. Винагорода інструкторок після умови. Відповідно до фактичних успіхів праці може бути згодом винагорода індивідуально підвищена. Зголошуватися можуть українки, що мають захоронкарську семинарію або іншу педаґоґічну освіту з покінченим курсом провідниць (подати — коли й де) та практику в дитячих садках (коли й де). Подання з залученням короткого життепису та відписів особистих документів, заопініовані приналежними УДК, Делеґатурами або УНО, вносити НАЙДАЛЬШЕ ДО 15. КВІТНЯ 1941 р. до Українського Центрального Комітету в Кракові, вул. Зелена 26. („Украінішер Гавптаусшусс ін Кракау, Ґрінештрассе 26). Кандидатки з-поза Генерал-Ґубернаторства на випадок заанґажування будуть негайно реклямовані. — Відділ Шкільних Справ при УЦК. 3х

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ в Ярославі щомісячно оподаткувалися (в золотих): Вп. П.: Блюй Гр. 2.50, Ростковнч Василь 5, нач. Андрухович Яр. 10, Бохно Теофіль 5, м-р Е. Федик 15, Петик Ілля 1, Мельник Андр. 10, Целевич Кость 2, Вербенець В. 1, о. Гасько К. 1, Беґей Мик. 1, Козак Мих. 1, Комінко В. 4, м-р Ґут-Кульчицький 5, д-р Гіліцінський В. 5, Лушпак Дмитро 5, Городиський Богдан 25, Сливинська Нюня 2, Волошин Влодзя 2, Білинська Ірина 2, Горошко Іванка 2, Ясевич Міля 2, Зубрицька Рена 2, Кімащ Яр. 5, д-р М. Терлецький 5, Коженьовський М. 5, д-р М. Барусевич 10. — Збірковий референт КДУС: Смик Р.

Посмертна згадка

о. Олексій Ганас

І знов сіра поштова листівка принесла нам сюди сумну вістку, що 17. II. ц. р. помер о. Олексій Ганас, глинянський декан, радник Митр. Консисторії і парох Печеній к. Миколаєва. Умер, як пишуть, з туги! Перестало битись ще одне, благородне серце. І якраз оця доброта й шляхетність серця о. Ганаса характеризують усю його постать, далеко непересічну.

Перед 70 роками в Ярославщині уродився Покійний серед чужого середовища і як сам нераз розказував, до IV. ґімн. кляси не чув одного слова про українство. Щойно „Кобзар" і перший у Ярославі Шевченківський концерт завели його в ряди молодих, носіїв українства в Ярославщині.

По скінченні богословських студій почав Покійний свою невтомну громадянську і душпастирську орку на облогах тодішнього села.

Були це часи страхітливого поширення алькоголізму в підльвівських селах. Як сотрудник Сорік мусів боротися з назадництвом тодішнього села, польським шляхтою і жидівським коршмарем. У розмірно скорому часі поборов усі труднощі й пішов на нові зусилля й нову боротьбу у Тернопільщину, а врешті у глинянську округу.

Як парох Печеній від 1904 р., застав її в стані повного морального й національного запустіння — на те, щоби з роками невтомної праці довести парохію до одніеї з найкращих у цілій Глинянщині.

Не диво, що імя о. Ганаса стало синонімом ідейного духовника та громадянина. За це довелось Йому чимало перетерпіти в часі світової війни, за царської окупації, та опісля від польської влади. Зокрема підчас перших виборів до сойму, за переведення бойкоту цих виборів, прийшлося відпокутувати довгі місяці в страхітливій золочівській тюрмі.

Покійний довгі літа вів безупинну боротьбу з польонізацією парохії, загроженої польськими дідичами та духовенством, але в висліді ні один українець не покинув свого обряду.

Виключною заслугою Покійного було вивинування своїх церков в Печеній та Вижнянах — найкращих у всій окрузі.

І так колись затуркана, сильно спольщена парохія стала центром релігійного й національного життя округи.

Покійний находив ще час орґанізувати громадянське життя парохії й усі громадські установи повстали з його ініціятиви.

Та й дім Покійного був зовсім слушно його гордістю. Виховати пятьох синів і дві доні на чесних, культурних громадян — це також чималий подвиг!

Ніхто, хто хоч раз побував у культурному й гостинному домі о. декана, не міг його не згадувати.

І тому, коли дійшла ця сумна вістка про смерть о. Декана Ганаса — з туги, як пишуть, то дійсно невимовно жаль. Бо відійшов від нас не лиш Заслужений Священик Громадянин, але й людина чину й культури.

В. Й. П.

—o—

Короткі вістки

— БРИТІЙСЬКА адміраліція повідомила про затоплення двох своїх стежних човнів — „Мельос" і »Лейді Ліліен«.

— АМЕРИКАНСЬКИЙ щод. „Ню-Йорк Геролд Трибюн« повідомляє, що в Анґлії знову зменшили порції мяса.

— ПОСТІЙНО зменшується рух кораблів у панамському каналі. В 1940 р крізь канал перепливло на 819 кораблів менше, як у 1939 р. та доходи з оплат зменшилися на 3 міліони долярів. Те саме діється й у перших місяцях 1941 р, бо в січні ц. р. перепливло канал на 8 кораблів менше, як у грудні 1940 р.

— НІМЕЧЧИНА й Мадярщина підписали договір про взаємність суспільних обезпечень. На підставі того договору німецькі працівники на Мадярщині будуть користати зі всіх прав мадярських робітників і навпаки мадярських робітників у Німеччині трактуватимуть так, як німецьких.

— РУЗВЕЛТ підписав на чердаку яхту „Потомек" законопроект про призначення 7-ох міліярдів долярів на здійснення заставного закону, прийнятого обома палатами Конґресу.

— ШЕФ лондонської протипожежної сторожі заявив, що після одної німецької атаки треба було гасити в столиці Великої Британії 1725 пожеж. Іншим разом тих пожеж було 1780.

— ІТАЛІЙСЬКИЙ щоденник „Пополо ді Рома" повідомляє, що анґлійці знову захопили один французький корабель, що віз збіжжя з Касабланки до Марсею. Анґлійці завели той корабель до Ґібральтару.

КОМУНІКАТ

Українського Консуму в Кракові.

В тижні від 31. березня до 6. квітня 1941 визначено продажу таких приділових продуктів:

Хліб і мясо — в дотеперішній кількості й ціні.

Масло (топлене) — на додаткові карти II., відтинок 21, по 125 ґр. на особу, в ціні 8.40 зол. за 1 кґ.

Мармеляда — на нормальні карти (дорослим і дітям), відтинки 28, 29, 30 і 31, по 500 ґр. на особу в максимальній ціні.

Заввага: Ті, що одержали в Консумі асиґнати на вугілля, можуть уже голоситися до ф-ми „Карбококс", Зелена 24, І. пов., бо вугілля вже надходить.

Управа.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

ТАБЛИЦІ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК — лише гуртом висилає ГУЦУЛЬСЬКЕ МИСТЕЦТВО, Краків, А. Гітлерпляц 18. 1250 2-12

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕЛЮЛЬОЇДОВИХ ВИРОБІВ І ТОАЛЕТОВИХ ПРИБОРІВ — ф-ми Лефлер Краків, Колетек ч. 1. — Комісарська Управа.
Поручає всякого роду гребені, припинки, норми, варкочівки й сітки до волосся, щіточки до зубів і волосся, пензлі, пудерниці, папіросниці, пушки до пудрування, приладдя до манікюр, сталеві й бакалітові вироби.
Купцям і Кооперативам з провінції висилаємо за післяплатою. — Тел. 161-98. 1181 2—8

КРАВЕЦЬКА ФІРМА ВАСИЛЯ БУРКИ подає до відома всім П. Т. Клієнтам, що від 26-го березня ц. р. зістала перенесена з вулиці Кармеліт-
1220 ської на вулицю ГЕРТРУДИ 16, м. 6. 4-12

НАЙКРАЩИЙ ВІДПОЧИНОК завсіди і в кожній порі року в пансіоні „ФАРИС" у КРИНИЦІ. 1199 3-5

Блощиці, всякі комахи, зародні винищуємо ґазами. Вислід гарантований. — Краків, Шевська 24. Zakład Higieny. 1180 3-3

Літні пантофлі деревляні, першорядне виконання, власного виробу, приймаємо замовлення. Збут і Переробка Рільних Продуктів. Ряшів, Ринок 21.
1120 6-6

Точильня ножів Мишковського, Краків, Брацька 5. Гострить бритви, ножиці, машинки до мяса, до стриження. Направляє примуси й запальнички. 1084 3—4

Аптика „Під Орлом" у Грубешові пошукує на постійну посаду українця фармацевта(-тку). 1198 3—3

КНИГАРНЯ А. СЕРБІНЕНКА В БЕРЛІНІ
(засн. 1934 р.)
доставає книжки українські, німецькі, московські.
A. Serbinenko, Buchhandlung u. Antiquariat
1263 Berlin W. 50. Rankestr. 20. 2-2

Пошукуємо боднара, що знає ясклід боднарське діло, платня добра. — Зголоситися на адресу: Karl Scheuch, Zeillern, N. 8, Post Amstetten, N-D.
1251 1—1

Лікар Володимир Жидяк, секундар Загального Шпиталя, ординує — Ярослав, вул. Артилерійська ч. 19, тел. 111. 1265 1—1

Енергійний, пильний, лицар Залізного Хреста, шукає відповідної праці при рільній або лісовій господарці. 15 років практики. Прошу писати: Ostaptschuk Wasyl, Gut Katschkau, Post Schmückert, Kr. Lissa. 1247 2-2

Олю Б. Варшава, де Ти? Відозвися. О. З. Ярослав, гімназія. 1252 1—1

Емерит, інтеліґент, вдівець, літ 55, навяже кореспонденцію в матримоніяльних цілях з бездітною вдовою або незамужньою у віці від 45 літ, яка посідає середнє господарство. Листи слати до „Краківських Вістей" під „Блавацький". 1254 1—1

Хто з ідейних панів бажає родинного щастя? Поважні зголошення до Адміністрації „Кр. Вістей" під „Вчителька". 1216 2—2

Прошу брата Бачинського Івана, з села Соколівка, пов. Золочів, що перебуває від 1921 р. в Німеччині, відозватися: Паламар Василь, с. Данила, Краків. Яблоновських 10/12. 1240 2-2

Пошукую знайомих із села Любінь-Малий, пов. Городок Ягайлонський. — Куриляк Михайло, Weimar, Wagnergasse 28. 1243 2-2

Пошукуємо знайомих з сіл: Слобода Золота, пов. Бережани; Вороблевичі, пов. Дрогобич; Великополе, пов. Городок Ягайлонський; Крижів, пов. Кремянець; Мільчиця, пов. Сарни; Стрільбичі, пов. Самбір; Радехівщини: Папуга Ілярій, Мацьків Василь, Боровець Тома, Тригуба, Антін, Кутанець Микола, Маґдич П., Антонюк Микола — Rittergut W. Schirmbach, Vitzenburg a Unstrut. 1253 1—1

…вицький Іван з Оришковець, пов. Копичинці, просить знайомих потвердити мою українську приналежність в Укр. Установі Довіря в Берліні. …подати свої адреси. — Кошти поверну: — …wytzkyj Iwan, bei Raschke Johann, Köpitz, über …epenitz (Pommern). 1255 1—1

У торговельних справах
звертайтеся з Вашими замовленнями до Торговельної Централі
УКРАЇНСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛКА
„УГАС"
акційна спілка
КРАКІВ, вул. Зелена 18, тел. 200-22.
Відділ Люблин, вул. Замойська 21, тел. 20-74, що обслуговує Союзи Українських Кооператив і українське приватне купецтво.
1182 2-24

Банк українців в Ген. Губернаторстві
Кооп. Рільничий Банк
„УКРАЇНБАНК"
Кооператива з відп. уділами
в Ярославі, Ринок 6, тел. 53.
Відділ в Кракові, вул. Ґертруди 12/I. Тел. 212-28.
Відділ у Люблині, вул. Краківська 78.
Полагоджує всі банкові орудки.

АҐРАРІЯ
С. з о. в.
КРАКІВ, Страшевського 28, Тел. 174-79
ЛЮБЛИН, Косцюшки 8. Тел. 13-21
насіння
плянтації і скуп городовини
опакування — бочки.
1183 2-24

ФАБРИКА ВЗУТТЯ
ЗЕНОН ФЕДЕВИЧ
КРАКІВ, вул. Краківська 26. — Тел. 175-72.
ЧЕРЕВИКИ: мужеські, жіночі й дитячі на сподах: скіряних, ґумових і деревляних.
1184 2-24

Пошукую свого брата з села Черниховці коло Збаража: Возьняк Гриць, G-n 123/VII A, Stalag VIII B. 1256 1—1

Мгр. Зеновія Тершаківця, абс. Івася Троняка і мгр. Хлопецького Антона просить написати Антін Ковтун, G-n 8125/VII A, Stalag VIII B. 1257 1—1

Пошукую знайомих з села Скнилів, повіт Золочів і з околиці. Прошу писати на адресу: — Sukacz Gregor, Nowinka, Kr. Suwalki, Forstamt Schebra.
1258 1—1

Друзі, Кость Поворозник, Василь Кукрицький з села Чорнокозинець, Камянецького повіту відовіться на адресу: Захарчук Андрій, Прокопів коло Кракова, вул. Довга 32. 1264 1—1

ПАПЕРИ
ДРУКОВІ
САТИНОВІ
ДІЛОВІ
КАНЦЕЛЯРІЙНІ
й інші
У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ
гуртівня паперу
Міхаель Фляйшер
КРАКІВ, Райхсштрассе 6.
Тел. 106-38 і 175-56.
1089 3-3

Паперові й конопляні
ШНУРИ й ШНУРКИ
СІННИКИ З ПАПЕРОВОЇ ПРЯЖІ
найліпшої якости
поручає
збірний маґазин Акц. Сп. **„СТРАДОМ"**
М. ШУБЕРТ
КРАКІВ, вул. ҐЕРТРУДИ 15.
1087 3-3

ДІМ ТОВАРОВИЙ
під комісарською управою
А. ЖЕЖЕЛЕВСЬКОГО
ф-ми М. Фромовича, Краків,
вул. Дітля 64, тел. 111-34
поручає українським покупцям товари по гуртових цінах.
1119 3-6

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Й. Споцінські, Ст. Венжик і С-ка
Сп. з обм. порук.
ВАРШАВА, вул. Мазовецька 7, м. 23.
поручає пожежні сикавки, ваги, відважники, господарські ланцюги, слюсарські знаряддя, смари до возів, віск і щітки до шурowання, щіткарські вироби, запинки, голки й ін. речі.
1187 Цінники на бажання. 2-2

П. Т. КУПЦЯМ
поручаємо по дешевших цінах ножі до січкарні, лемеші, букси, мотики, серпи коси марки „Пяст", замки, завіси, антаби, шарніри, сокири, колодки, кухонні плити, рушти, ваги, відважники, конопляні посторонки, віжки, шнури до білизни
Дім Торговельний
ОЛЬГЕРТ ДОНІМІРСКІ — ЛЮБЛИН
1259 вул. Віниявська 2. II пов. м. 15. 1—6

ШКЛО — КРИШТАЛИ
ПОРЦЕЛЯНА — ЛЯМПИ
J. Diener
Краків, Шевська 20. Телефон 146-48.
1007 7-24

ДРУКАРНЯ „ПОСПІШНА"
І ВИРІБ КАВЧУКОВИХ ПЕЧАТОК
СТ. ДЖАЛ
ЛЮБЛИН — вул. Коллонтая ч. 3.
1260 1—1

Комісарська Управа фірми
КРАКІВ, АДОЛЬФ ГІТЛЕР - ПЛЯЦ Ч. 8.
і АДОЛЬФ ГІТЛЕР-ПЛЯЦ ч. 34 поруч ф-ми ГАВЕЛКА

ЯКІВ ҐРОС

поручає українській клієнтелі

порцеляну, кришталі, лямпи

Промислові Заведення „К. Р. Феттер"

в Люблині, вул. Бернардиньска

виробляють знані зі своєї доброти:
Пиво „Люксус", 18 відс.,
Пиво „Ювилейне", ясне,
Пиво „Марцове", темне,
оранжаду, шампанську лімоняду та інші, овочевий квас, содову воду (в нових естетичних сифонах зеленої краски з порікльованою головкою), всякого роду й смаку горілки, коняки й лікери (40 родів).

Наведені вироби можна дістати в усіх поважніших люблинських фірмах. На випадок недостачі наших виробів просимо телефонувати безпосередно до фірми: Телефон 23-56 — **Виділ Продажі.** 1261 1-3

Kleinkunstbühne „DER KREISEL"

Краків, Фльоріянська 32.
ПОЧАТОК: Понеділок, второк, четвер і пятниця 20 год. середа, субота і неділя від год. 18.
Першорядна настроєва музика.
Середа, субота і неділя—ТАНЦІ.
1088 3-12

Все для провінції

по гуртових цінах
доставляє

ТОВАРОВИЙ ДІМ

Кооперативи Праці „СПІЛЬНОТА"
з відповід. уділами
ВАРШАВА, ВУЛ. БРАТСЬКА Ч. 18.

Апарати до голення і стриження, бритви, щіточки до зубів, галуни, гребені, щіточки до рук, зеркальця, жилетки, пензлі до голення, води.

Аґрафки, іґли, фризієрську ґалянтерію, ґузики, спинки, шнурівки, золівки.

Бакалітові вироби, цигарнички, гармонійки, вічні пера, ножики.

Кухонне начиння, емаліоване й ін., термоси, ножі, вилки, ложки, шклянки, підставки, приладк до прання.

Електричні кухонки, залізка, огрівачки.

Лямпи карбідові, нафтові, возові, ліхтарні.

Ваги, тягарці, ножі до січкарні, молотки, топірці, колодки, коси, рискалі, пастки на миші й щури, смари і т. д.

НЕГАЙНО ДОСТАВЛЯЄ.
Цінники на жадання.
Телеграфічна адреса: „Спільнота" Варшава.
Телефони 697-83 і 342-27.

І. ЗАЙНФЕЛЬД
Краків, Фльоріянська 38.
ШКЛО Й ПОРЦЕЛЯНА

Г. АЙЗЕНМАЄР
ЩЕПАНСЬКА ПЛОЩА
КУХОННИЙ ПОСУД, ЕМАЛІЯ, ШКЛО
поручає свої товари Українській Клієнтелі. 22-25

Кінотеатр „Штука" Краків, вул. Яна 6.

Від пятниці, 28. III. 1941 висвітлює

Небезпечна гра

В гол. ролях: Енні Юго, Гарі Лідтке, Тео Лінген, Карло Мартель.
Додаток: Актуальний звуковий тижневик.

Початок в год.: 16, 18 і 20-ій. У суботи, неділі й свята в год.: 14, 16, 18 і 20. Крім цього в неділі та свята ранішній сеанс в год. 11-ій. Просимо притримуватися початків сеансів.

КІНО „АТЛЯНТІК"

Від пятниці, 28. III. 1941 висвітлює

Сильна людина

В головних ролях: Гайнріх Ґеорґе, Марія ф. Таснаді, Павль Ріхтер, Карля Рюст.
Надпрограма:
Культурний додаток і тижневик з Ґенерального Ґубернаторства.

Початок програми в год. 4, 6 і 8 веч.
В суботи й неділі в год. 2, 4, 6 і 8 веч.
В неділі й свята ПОРАНКИ в 11. год.
Прохаємо приходити точно на початок

Кіно „ВАНДА" Краків, вул. Гертруди 5.

Від пятниці, 28. III. 1941 висвітлює

Любов всевибачлива

Надпрограма:
АКТУАЛЬНИЙ ЗВУКОВИЙ ТИЖНЕВИК

Початок програми: в год. 16, 18 і 20-ій.
В суботу, неділю та свята в год. 14, 16, 18 і 20.
В неділю та свята поранок в год. 11-ій.
Місця нумеровані. З хвилиною, як починається сеанс, вступ на салю заборонений.

ПРОВІНЦІЯ!

По безконкуренційних цінах поручаємо ножі, вилки, ложки, алюмінієве начиння, терки, плятери, футерали, термоси, апарати, мисочки й пензлі до голення, гребені, дзеркальця, запинки, щіточки, шнурівки, гармонії, ваги, і т. д. за готівку або почтовою післяплатою.
Цінники на жадання даром.

ДІМ ТОРГОВЕЛЬНО-ГАНДЛЕВИЙ
Едмунд Онишків
ВАРШАВА, вул. Вільча 29 а, — 3

Кінотеатр „СТЕЛЛЯ" Краків, вул. Любіч 15.

Від пятниці, 28. III. 1941 висвітлює

„НАНОН"

В головних ролях: Ерна Сак і Йоганнес Гестерс.
Надпрограма: **Актуальний тижневик**

Початок у суботи, неділі та свята в год. 14, 16, 18 і 20-ій. У буднях в год. 16, 18 і 20-ій. Крім цього в неділі та свята ранішній сеанс в год. 11-ій. **Саля добре нагріта.** Просимо притримуватися початків сеансів.

Кіно „УТІХА" Краків. Старовісьльна 16 Тел. 125-16

Від 28. III. до 3. IV. висвітлює програму співно-музичну фільму

Музика для Тебе

з Магдою Шнайдер, Гансом Сенкером. Музика Роберта Штольца.
Надпрограма: Найновіший тижневик з Ген. Губернаторства.

Початок сеансів у будні в 16, 18 і 20 год.
В неділі й свята в 14, 16, 18 й 20 год. —
В неділі й свята в 11. год. — Поранки.

КОНЦЕСІОНОВАНЕ Бюро перекладчика **Юзеф Каміньскі**
Люблин, вул. Косцюшки 7, тел. 30-25

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол. 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79